

Bildande av naturreservatet Slötjärnsbustan i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplanen, bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Slötjärnsbustan
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2054901
Natura 2000-beteckning	Endast en mindre del (17,3 ha), Toxåsen, SE620317 ingår i nätverket
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger 2,5 mil nordväst om Särna och 1,3 mil sydsydväst om Idre i Särna socken
Huvudsaklig karaktär	Höjdlägesskogar och våtmarker
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Särna-Idre Besparingsskog S:1
Rättigheter	Jakten tillhör markägaren Fisket ingår i Särna-Idre Fiskevårds- områdesförening
Areal (ha)	Total areal: 1791,6 Landareal: 1758,7 Produktiv skogsmark: 922,8

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskog, som till stor del är brandpräglad, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

I området ligger Toxåsen som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 där ett antal naturtyper och arter pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att utpekade naturtyper och arter inom detta område ska bibehålla gynnsam bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- av brand sällan påverkad skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- av brand tydligt påverkad skogsmark brinner i lämpliga intervall
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.
- flodpärlmusslans livsmiljö i Bustesbrunnan värnas särskilt

Skäl för beslut

Stora delar av reservatet består av äldre brandpräglad tallskog med inslag av barrblandskog och lövträd, samt våtmarker av olika slag. Skogen har formats av upprepade skogsbränder, och spåren efter dessa finns i skogsmarken. Tallskogen ger ett ljust intryck med träd i olika generationer, där skogsbrandens betydelse för skogens karaktär med all tydlighet framgår. Delar av skogen ligger i fuktigare områden i anslutning till våtmarker, där finns mycket död ved och naturvårdsintressanta arter. Våtmarkerna är föga påverkade av människan och bidrar till intrycket av orördhet i området, liksom de vackra orörda sjöarna.

I området finns skyddsvärda, rödlistade arter som varg-, gryn- och grenlav, tallticka, grädd- och fläckporing, mosippa och månblåbräken, skarptandad barkborre och tallfjällknäppare. Förekomsten av flodpärlmussla är särskilt anmärkningsvärd på denna dess högst belägna lokal i landet.

Toxåsen omfattande 17 hektar är ett utpekade Natura 2000-område med en rik förekomst av guckusko som främsta motiv för utpekandet.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Områdets naturvärden är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att skogens brandpräglade kvalitéer ska behållas och utvecklas, vilka utgör själva kärnan i områdets naturvärden.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägars rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas.
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning, med följande undantag:
 - enklare konstruktion av naturmaterial får uppföras vid jaktpass,
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer med följande undantag:
 - enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk är tillåten,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin är tillåtet med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - för körning efter leder i samband med utplantering av fisk,
 - efter Länsstyrelsens tillstånd transportera byggmaterial i samband med underhållsarbete av byggnader vid Slötjärnsbustans fabodställe. Observera att även dispens från terrängkörningslagen krävs för denna och föregående punkt.
 - för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärendet. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
 - körning i samband med transport av sjuka personer till läkare eller sjukvårdsanstalt eller i andra jämförbara trängande fall är tillåtet,

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

7. sprida kalk,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägars skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, anordningar och andra anläggningar för friluftslivets behov enligt skötselkartan, bilaga 2. I detta ingår spångning och grusning av befintliga stigar till Slötjärnsbustan samt uppkapning av träd som faller över stigen. Avkapat virke ska placeras vid sidan av stigen.
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning inom område som framgår av skötselkartan, bilaga 2,
3. åtgärder i syfte att motverka skador som orsakas av invasiva arter,
4. återupptagen myrslätter på gammal slättermyr,
5. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - mindre, löst liggande grenar och kvistar får samlas in i syfte att göra upp eld, Undantaget gäller inte torrakor, lågor och tjärstubbar,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark.

Slutligen är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter), med följande undantag:
 - Insamling av vattenlevande insekter får ske.
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för utövande av de rättigheter som följer av renbetesrätt inom området.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på beslutskartan. I normalt underhåll av väg ingår att 2 meter av området bakom baksläntens krön får röjas och tas i anspråk för utbanade slänt- och dikesmassor.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A6 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte tolkas lika strikt som ”märken”. Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras. I sammanhanget bör nämnas det synnerligen värdefulla vattendraget Bustesbrunnan som absolut inte får påverkas av exempelvis maskin- eller terrängfordonspassager utan att särskilda åtgärder vidtas.

Föreskrift B2 innebär även att röjning av buskar och mindre träd får ske längs brandbegränsningslinjer samt att utglesning i övertäta ungskogsbestånd och brandljudsefterliknande katning av ungskog kan utföras.

I föreskrift C3 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftslivsvärden

Slötjärnsbustan omfattar ett mycket stort skogs- och myrområde som i norr ansluter till Björnåsens naturreservat. Tillsammans utgör områdena ett ca 2500 ha stort område präglat av gamla tallskogar och våtmarker. Skogarna är i sin helhet gamla och opåverkade av modernt skogsbruk. Äldre avverkningar har påverkat skogen i varierande grad, men omfattande arealer utgörs av föga påverkad skog karakteriserad av ett stort inslag av mycket gammal tall. Myrkanter och bäckdråg hyser mycket gammal, fuktig och hänglavsrisk granskog. Våtmarkerna är mestadels fattiga, men intressant nog finns smärre delar som är utpräglade rikkärr med stor artrikedom. Till våtmarkerna finns en rik fågelfauna knuten.

Skogen hyser ett flertal rödlistade arter som ofta har en god spridning och påträffas i stora numerär, exempelvis är varglaven och dess följeslagare rikt företrädade. Av särskilt intresse är den mycket rika skalbaggsfauna knuten till gammal tallskog som har konstaterats finnas i åtminstone delar av området.

Inom eller intill området finns flera fäbodrar, vars verksamhet förstås påverkat skog och myr. Fina stigar finns bevarade som leder mellan fäbodarna. Vid en myr finns en välbevarad slätterkoja. De vackra sjöarna lockar med fint fiske. I det rinnande vattnet i Bustesbrunnan trivs även flodpärlmusslan.

Planeringsbakgrund

Toxåsen som ingår i naturreservatet är utpekade som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket enligt 7 kap. 27 § i miljöbalken. Syftet med Natura 2000-området SE0620317 Toxåsen är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för Rikkärr, Västlig taiga, Näringsrik granskog och guckusko.

Området ingår i riksintresse för skyddade vattendrag enligt miljöbalken 4 kap 6 § samt riksintresse för rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1-2 §§ beträffande sluttningarna ner mot Fulusjöarna och Fulan.

I kommunens översiktsplan (lagakraftvunnen 2019-10-30) beskrivs området som "landsbygd" med Toxåsen som utpekade Natura 2000.

Slötjärnsbustan ligger i norr kant i kant med det likaledes stora naturreservatet Björnåsen. I väster, med ett avstånd om endast 150 meter ansluter Blocktjärnåsens naturreservat som i sin tur övergår i Drevfjällens naturreservat.

Ett permanent skydd av Slötjärnsbustan medför ett bidrag till uppfyllandet av miljömålen Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag samt Myllrande våtmarker.

Utpekade kulturlämningar saknas.

Den pågående markanvändningen är skogsbruk.

Ärendets handläggning

Slötjärnsbustans naturvärden uppmärksammades i samband med att den inventering av skyddsvärda statliga skogar genomfördes 2003. Då Björnåsen norr om Slötjärnsbustan inventerades konstaterades att det stora förhållandevis opåverkade skogsområdet fortsatte söderut inom det vidsträckta höjdområde som ligger öster om Fulusjöarna.

Under 2015 framförde Besparingsskogen tanken att detta orörda gammelskogsområde kunde vara av intresse för skydd som naturreservat.

Inventeringar av insekter, kärlväxter, våtmarker, fågelliv och kryptogamer har därefter genomförts samtidigt som förekomsten av flodpärlmussla beskrivits från området. De dokumenterade höga naturvärdena framfördes till Naturvårdsverket som godkände att medel för ersättning fick avsättas.

I augusti 2017 beställdes värdering och förhandling för området. Extramedel för detta kostsamma reservat avsattes under hösten 2019 och ett avtal om intrångsersättning kunde tecknas i december samma år.

Ett förslag till beslut och skötselplan remitterades berörda sakägare och myndigheter under juni 2021. Förslaget skickades även för synpunkter till ideella organisationer. Följande synpunkter har inkommit:

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening ser med tillfredsställelse att det blir fortsatt möjligt att färdas med snöskoter till fiskesjöarna, att enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk tillåts, liksom att insamling av vattenlevande insekter får ske. Föreningen förutsätter också att nyttjande av strand för båtuppläggning i förekommande fall fortsatt ska vara tillåtet och att fiskevårdsområdesföreningen även i fortsättningen har rätt att besluta om eventuella båtfiskeförbud (eller upphävande av båtfiskeförbud) i de aktuella vattenområdena. Man begär vidare att undantag görs (under pkt A 6), för körning i terräng på barmark i samband med utplantering av fisk. Sådan körning kan i området ske efter gamla leder och vägar utan nämnvärd åverkan på vegetationen (sådana fiskplanteringar kommer inte att ske oftare än ca. vart tredje år). Föreningen vill också ha fortsatt möjlighet att sätta ut fisk i Slötjärn, eller vidta andra akuta åtgärder, om till exempel bävvar bygger dammar som hindrar fiskvandringen. Man påminner också om att föreningen, i det aktuella höjdläget, anser att gädda bör betraktas som en invasiv art och att risken för att gynna gäddans spridning mm bör utredas i samband med till exempel biotopvård mm i vatten där andra fiskarter kan påverkas allvarligt. I sammanhanget bör beaktas att klimatförändringarna beräknas gynna gäddan på till exempel öringens bekostnad. För närvarande finns dock inte gädda inom området. – Länsstyrelsen inför undantag för barmarkskörning i samband med utplantering av fisk, men påminner om kravet på terrängkörningsdispens samt att särskilda åtgärder kommer att krävas vid ev. passage av Bustesbrunnan. Föreningens reglering av fisket berörs inte av reservatsföreskrifterna. Åtgärder i samband med bäverdämning bör ske genom dispensförfarande eftersom det är svårt att förutse vilka åtgärder som är lämpliga att vidta. Båtuppläggning regleras inte av reservatsföreskrifterna, men tillstånd från markägaren krävs.

Älvdalens kommun har inget att tillägga över beslutet.

Havs- och vattenmyndigheten anser att förslagen till beslut och skötselplan är välformulerade och kommer att innebära att områdets värden får ett gott skydd. Man

bedömer dock att de höga limniska värden som förekommer i området bör lyftas fram i beslutet samt att beslutet behöver kompletteras med korta skrivningar som i syftesformuleringen, i skälen för beslutet och i områdesbeskrivningen. Det är framför allt den unika förekomsten av flodpärlmussla och musslornas livsmiljö Bustesbrunnan som behöver lyftas fram i beslutet. Om detta görs kan området klassas som ett limniskt inriktat naturreservat och bidra till att uppnå de mål som föreslås i den kommande nationella strategin för limniskt skydd för perioden 2021-2030. – De föreslagna kompletteringarna har lagts till.

Naturvårdsverket anser att syftesformuleringen bör kunna förtydligas så att det framgår att de delar som har ringa påverkan av brand ska utvecklas fritt medan de brandpräglade delarna ska kunna skötas med naturvårdsbränning. – Syftet har modifierats enligt förslaget.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) har avstått yttrande.

Markägaren **Särna-Idre Besparingsskogar** har inte inkommit med yttrande, men har följt och lämnat synpunkter under beslutets framväxt.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Det vidsträckta landskapet präglas av orördhet och hyser gamla skogar, stora öppna myrar och vackra sjöar. Ett flertal rödlistade arter påträffas inom området vars naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara områdets naturvärden för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintresset eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Terrängkörning regleras i huvudsak i terrängkörningslagen, men förtydligas i föreskrift A6 och C2. Föreskriften syftar till att minimera skador på mark och vegetation. Detta innebär att det är ytterst sällan som terrängkörning på barmark i våtmarksmiljöerna är möjlig. Avvägningen bedöms tillgodose jaktintresset, friluftslivets intressen och behovet av skydd för mark och vegetation.

I B-föreskrifterna medger markägaren och andra rättighetsinnehavare att vissa åtgärder får utföras såsom exempelvis uppmärkning av reservatet, skötsel av naturvärden och av anläggningar för friluftslivet, samt uppföljning för att syftet med naturreservatet ska uppnås.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Genom bildandet av naturreservatet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antal ekosystemtjänster påverkas. Skyddandet av Slötjärnsbustan från skogsbruk och andra åtgärder säkerställer bevarandet av den biologiska mångfalden i området, vilket är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Utöver detta ökas exempelvis möjligheterna för området att utgöra ett mål för friluftsliv och turism; att påverka det lokala mikroklimatet gynnsamt; samt att reglera vattenflöden och rena vatten. Naturreservatet kommer även bidra till skydd av det bestånd av flodpärlmussla som förekommer i vattendraget Bustesbrunnan. Flodpärlmusslor bidrar med ekosystemtjänster som exempelvis vattenrening och ökad biologisk mångfald. De är även goda biologiska indikatorer på vattnens ekologiska status.

Naturreservatets bildande har också negativa följder för några ekosystemtjänster, t.ex. möjligheten för området att leverera virke och andra råmaterial.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen att Slötjärnsbustan ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken.

Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog ska lämnas orörda.

Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Sjöarna och vattendragen i naturreservatet omfattas av strandskyddet. Inom 100 meter från vattendragets kant är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer, uppföra andra anläggningar eller anordningar som strider mot strandskyddets syfte samt utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet. För att få tillåtelse att utföra en förbjuden åtgärd kan det förutom dispens från reservatsföreskrifterna även krävas dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 13–15 §§ miljöbalken.

All verksamhet som kan komma att "väsentligt ändra naturmiljön", och inte är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt andra bestämmelser i miljöbalken, är samrådspliktig enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Område Toxåsen är även ett Natura 2000-område. I Natura 2000-områden krävs det tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för åtgärder som kan skada områdets naturvärden på ett betydande sätt. Det gäller även för åtgärder som utförs utanför Natura 2000-området om de kan skada naturvärden inom Natura 2000-området.

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 4.

Detta beslut har fattats av landshövding Ylva Thörn. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, planhandläggare Lena Jernberg, antikvarie Britt-Marie Hägerman, miljöhandläggare Andreas Johansson, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturvårdshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Skötselkarta
Bilaga 3	Skötselplan
Bilaga 4	Överklagningsinformation

Sändlista

Sakägare (Med delgivningskvitto)

Särna och Idre Jordägars Socknemäns Allmäningsstyrelse, Box 65, 796 22

ÄLVDALLEN

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening, Evert Spånberg, Sundvägen 32, 790 90 SÄRNA

Idre Sameby, Box 123, 790 91 IDRE

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se, inklusive shapefil

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se (endast beslutet)

Övriga för synpunkter

Älvdalens kommun, kommun@alvdalen.se

Dalarnas Ornitologiska Förening, Stig-ake.svenson@telia.com

Naturskyddsföreningen Dalarna, Kansli.dalarna@naturskyddsforeningen.se

Jägareförbundet Dalarna, Alpo.Syvajarvi@jagareforbundet.se,

Filip.Anostam@jagareforbundet.se

Särna Hembygdsförening, lomkallansarna@gmail.com

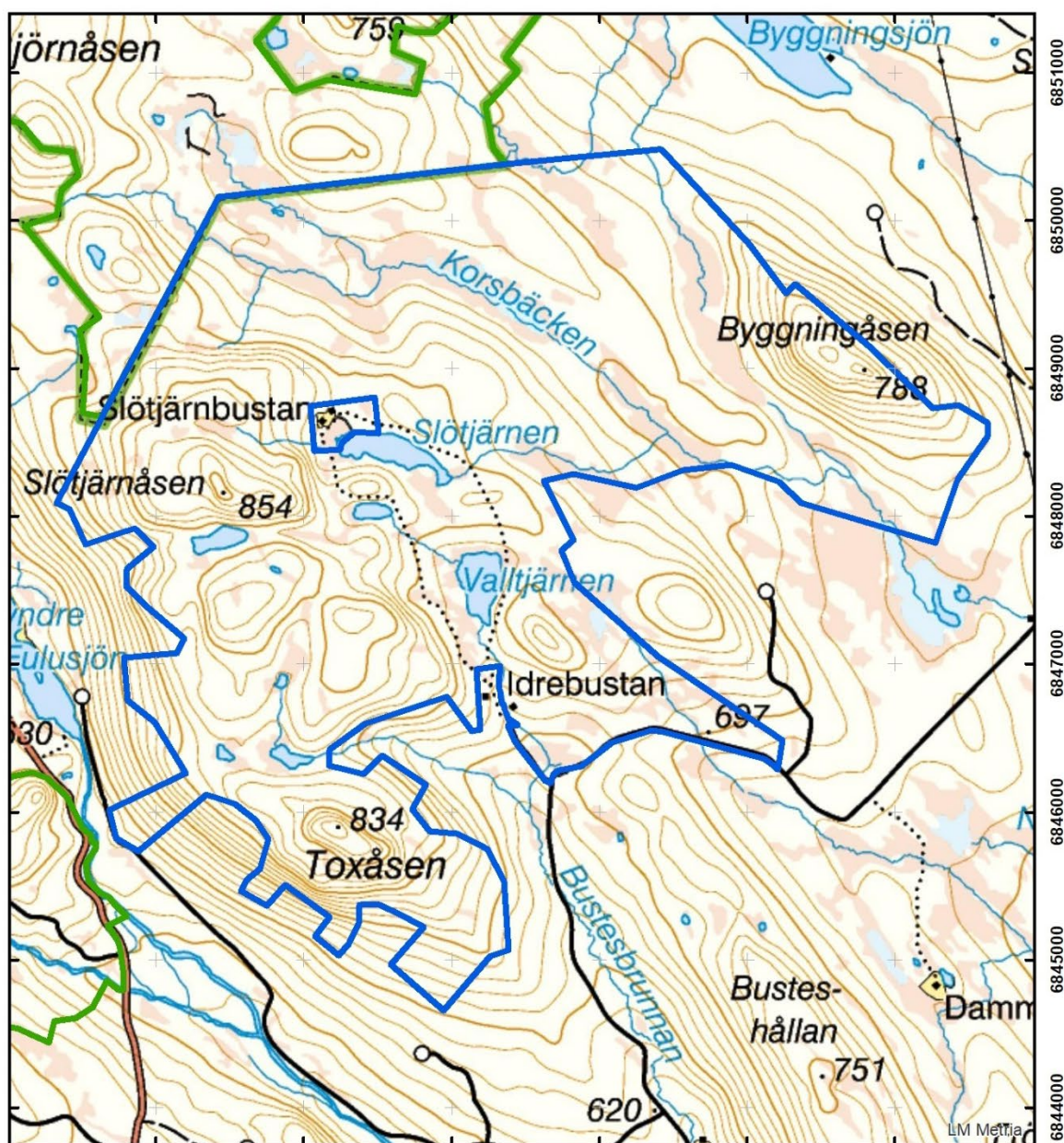
För information om hur Länsstyrelsen i Dalarnas län hanterar personuppgifter, se
www.lansstyrelsen.se/dataskydd

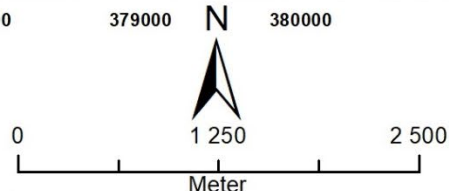
LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

BILAGA 1: BESLUTSKARTA
511-9050-2017

Beslutskartanaturreservatet Slötjärnsbustan

Översiktskarta

Teckenförklaring

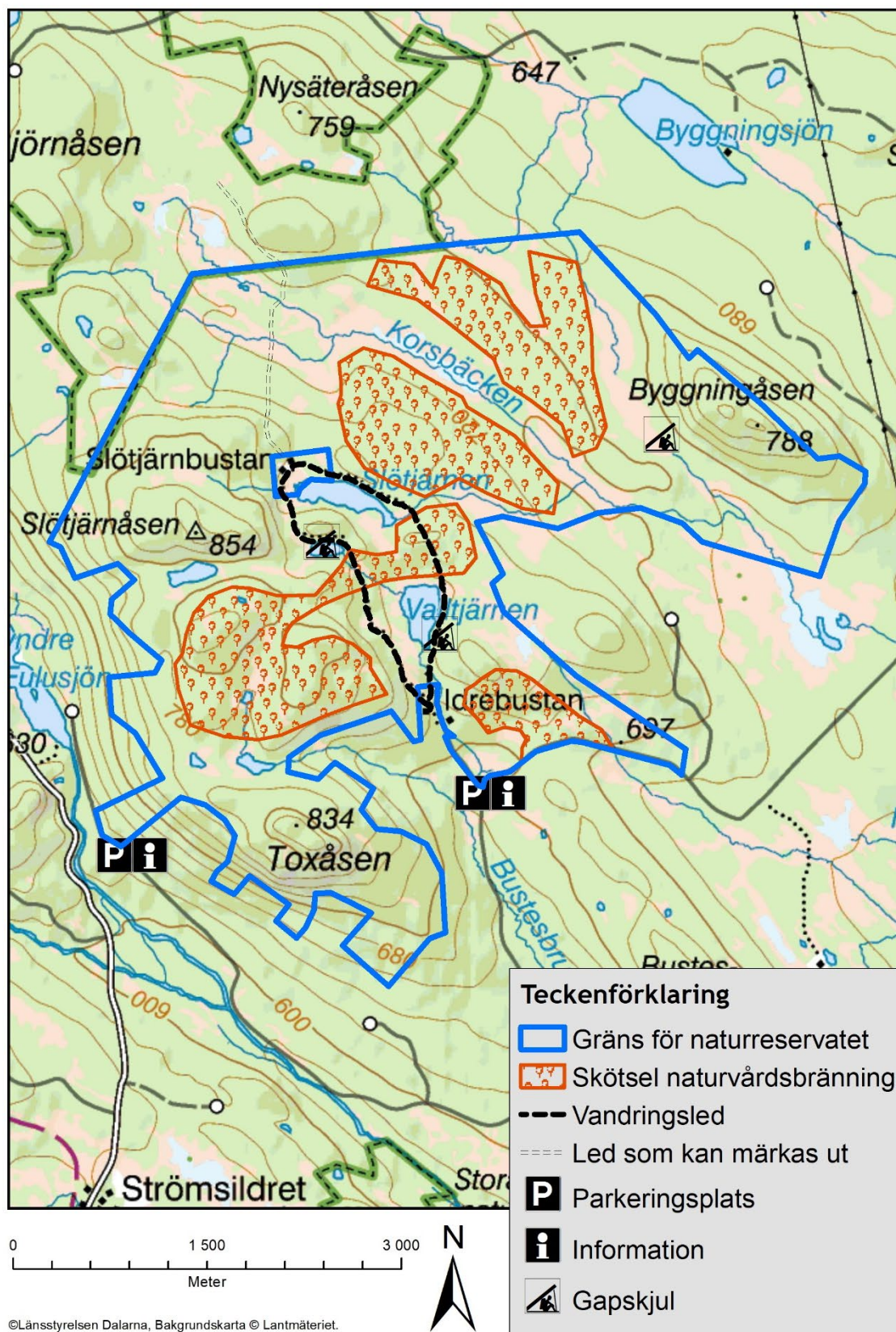
- Gräns för naturreservatet
- Angränsande naturreservat
- Utsträckning av beslutskartan

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

BILAGA 2: SKÖTSELKARTA
511-9050-2017

Skötselkarta naturreservatet Slötjärnsbustan

Skötselplan för naturreservatet Slötjärnsbustan

Innehåll

Administrativa data	3
Beskrivning av området.....	4
Geovetenskap	4
Biologi	5
Värdefulla arter	10
Kulturhistoria	12
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	15
Infrastruktur	15
Natura 2000	15
Allmänt	15
Tillståndsplikt och samråd	16
Källförteckning	16
Plandel	18
Syfte med naturreservatet	18
Prioritering mellan bevarandevärden	18
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	18
Skötselområde 1: Äldre skog med fri utveckling	18
Skötselområde 2: Brandpräglad barrskog.....	19
Skötselområde 3: Våtmarker	22
Skötselområde 4: Sjöar och vattendrag.....	24
Skötselområde 5: Friluftsliv och anläggningar	25
Slötjärnsbustan	26
Skötselområde 6: Särskilt skyddsvärda arter.....	28
Jakt och fiske	30
Dokumentation och uppföljning.....	30
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	31

Beskrivningsdel

Administrativa data

Namn	Slötfjärnsbustan
Kommun	Älvdalen
NVR id	2054901
Natura 2000-beteckning	Endast en mindre del, Toxåsen, SE620317 ingår i nätverket
Rättigheter	Jakten tillhör markägaren
Bebyggelser och anläggningar	Gapskjul (slogbodar) vid Valltjärnen och Svartjärnen, förfallen slätterkoja vid Byggningsåskölen
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Markslag i hektar (uppdelning enl. Naturvårdsverkets rapport nr 5391)

Markslag	Areal (ha)
Tallskog	611,5
Granskog	277,9
Barrblandskog	114,8
Barrsumpskog	5,4
Lövblandad barrskog	119,7
Triviallövskog	92,0
Lövblandad barrsumpskog	3,1
Lövsumpskog	10,9
Diverse kalmark	266,2
Impediment/exploaterad mark	1,2
Våtmark	255,8
Vatten	32,9
Totalt	1791,6

Beskrivning av området

Geovetenskap

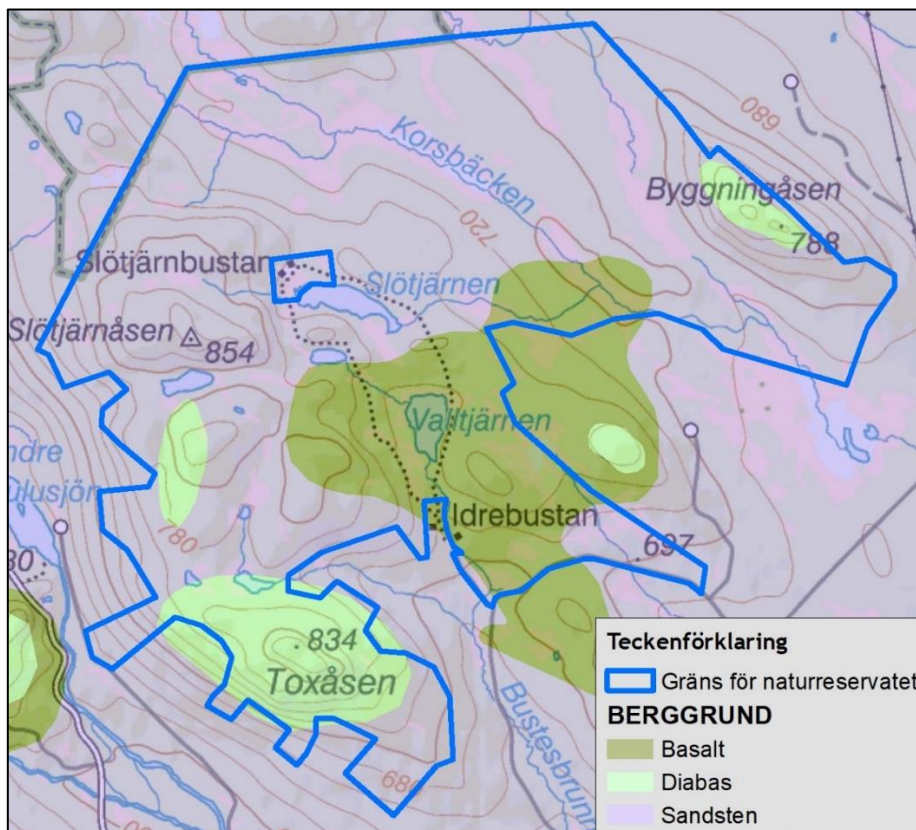
Slötjärnsbustans naturreservat är beläget öster om Fulan och Fulusjöarna inom det vidstäckta höjdområde som bland andra inrymmer topparna Toxåsen, 834 meter över havet, och Slötjärnsåsen, 854 möh. Överytan utgörs av en tämligen väl utbildad platå på 750-700 metersnivå, på vilken ett flertal ganska distinkta småhöjder är utmärkande. De flackare ytorna inom platån upptas av antingen myrmarker eller av tjärnar, varibland Slötjärnen och Valltjärnen är de största.

Flera vackert slingrande bäckar avvattnar platån. Viktigast är Korsbäcken som samlar vatten från ett stort område i de norra delarna samt tar emot Slötjärnens avrinning. Korsbäcken slingrar längs långa sträckor fram genom myrmarker. De södra delarna runt Valltjärnen och Svarttjärnen utgör Bustesbrunnans källflöden.

Lustigt nog avrinner Korsbäcken mot Lemman och Österdalälven medan Bustesbrunnan rinner ner i Fulan och Västerdalälven. Området utgör alltså vattendelare mellan dessa stora vattendrag trots närheten till Fulan.

Berggrunden består av så kallade postsvekokarelska intrusivbergarter och ytbergarter, merparten dalasandsten. Sandstenen genombryts i de södra delarna av både åsbybasalt och sårnadiabas, den sistnämnda av lägst ålder, ca 1,2 miljarder år.

Den naturgeografiska regionen är 33g, "Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område".

Berggrundskarta baserad på SGU:s digitala underlag i 1:250000.

Biologi

Vegetation och flora

Slötjärnsbustan präglas av höjdläget och de mestadels karga och magra förhållandena, men stora kontraster finns lokalt. Återkommande skogsbränder och skogsbete har bidragit till glesa, öppna skogar, som idag är under långsam förtätning.

Tallskogar dominerar helt, men ett mer eller mindre stort inslag av glasbjörk eller på topparna möjligen fjällbjörk, finns vanligen. Längs vattendrag, i myrkanter och i fuktiga sluttningar finns gammal, till snötyngd anpassad, typiskt smalkronig granskog.

Tallskogarna är av lav- eller lavristyp, granskogarna av blåbärstyp. I vissa lägen gör sig den gynnsammare berggrunden påmind och ger upphov till örtrika växtsamhällen med exempelvis ögonpyrola, fjällskära, ängsvädd, kärrfibbla och ormrot.

Myrarna är till största delen uppbyggda som sluttande (soligena) fastmattekärr som ofta övergår i blöta så kallade lösbottenkärr i dalbottnarna. Myrarnas flora är artfattig och dominerad av vitmossor, tuvull och tuvsäv. Talrika kraftiga källor bidrar till variationen genom frodigare växtlighet av styltstarr och tuvåtel samt småörter som källört och fjälldunört. Inom några begränsade områden förekommer vackra, kalkpåverkade rikkärr med artrik flora och inslag av sällsyntare arter.

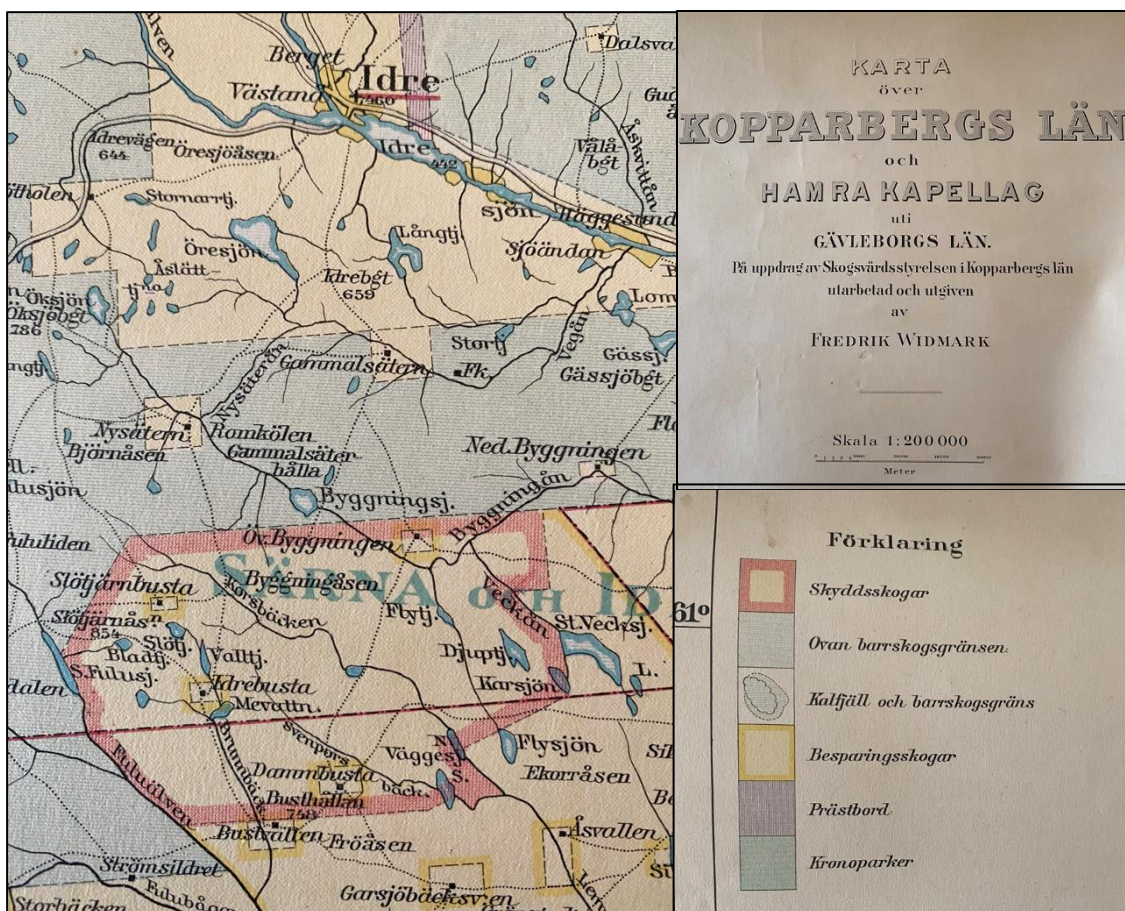
Rikkärrsmiljö nära Korsbäcken i östra delen av naturreservatet. Brudsporre, svarthö, björnbrodd, smalfräken och blodrot är alla mycket typiska arter för denna miljö.

Vattendragen och sjöarna har endast sparsam växtlighet med näckrosor och längs stränderna flaskstarr.

Svamp- och lavmässigt är området utomordentligt art- och individrikt. Ingen kan undgå att lägga märke till varglavens rika uppträdande på torrakor, torrgrenar och ladrester. De urgamla granarna är draperade av garnlav, violettgrå tagellav och andra hänglavar. Knottrig blåslav är spridd på gamla björkar, medan gamla sälgar ofta är bevuxna med lung- och skrovellav. På liggande tallågor är dvärgbägarlav vanligt förekommande, och på talltorrakor finner man knappåslavarna blanksvart spiklav och blågrå svartspik.

Gammeltallarna är ofta värdar för talticka, granarna för granticka och doftskinn. Under urgamla lågor av tall finner fläck- och gräddporing sina växtplatser.

Skogstillstånd

Utdrag ur Skogsstyrelsens karta (utan årtal, men troligen från ca 1950) över trakten söder om Idre med skyddsskogen som har avsatts i detta område markerad.

De svagväxande höjdlägesskogarna i området avsattes genom Kungl. Maj:ts förordnande 1909 som särskild skyddsskog. I motiven nämns att: "lagens ord om »skogar till skydd mot fjällgränsens nedgående» synts förrättningsmännen böra fattas så, att de avsåge ej endast själva kalfjällets fortgående utbredning nedåt, utan även skydd mot den från skogsekonomisk synpunkt fullgoda skogens försvinnande genom olämplig avverkning från områden i fjälltrakterna, där den nu funnes, och densammas ersättande med värdelös,

oväxtlig fjällskog.” Särskilda bestämmelser för uttag av virke i dessa skogar infördes. Förordnandet tycks dock ha upphört enligt följande skrivelse: ”I Kungl. Maj:ts brev den 27 april 1928 förordats, att skyddsskogsområdet nr 6 i Kopparbergs län, omfattande nordligaste delen av besparingsskogen, icke längre skulle utgöra skyddsskog. Även för denna del av besparingsskogen upprättades sedermera enligt länsstyrelsens resolution den 27 maj 1931 hushållningsplan”. Märkligt dock att området ännu finns utmärkt på Skogsvårdsstyrelsens karta av betydligt yngre datum.

Av äldre flygbilder att döma var höjdlägena betydligt glesare skogbevuxna än idag, och påminner om de varder som finns flerstädes i norra Dalarna. Dessa varder ligger under skogsgränsen, men har historiskt varit kala genom återkommande bränder. Uppenbarligen var man för 100 år sedan, orolig att skogsgränsen skulle sänka sig. Idag, kanske påskyndat av klimatförändringar, pågår en långsam förtätning av de glesa skogarna med främst gran och björk, medan tallen har svårare att hävda sig i frånvaron av brand.

Skogarna på lägre nivå har förstås påverkats av äldre tiders dimensionsavverkning, och i vissa delar även av yngre huggningar. Något trakthyggesbruk har dock inte förekommit, varför skogarna generellt ger ett mycket orört intryck med stort inslag av riktigt gamla trädindivider (en borrad tall visade sig t.ex. vara 438 år gammal!), torrträd och lågor.

Vissa ganska vidsträckta skogsbestånd har utvecklats till en form av stagnanta ljungheter där varken föryngring eller tillväxt sker i avvaktan på någon framtida brand.

Liten backmyr omgiven av barrblandskog av för området typiskt utseende.

Ljungbevuxen, brandpräglad sluttning med gammal skog, men obefintlig föryngring.

Fauna

Sångsvanspar i Valltjärnen.

Däggdjursfaunan är dåligt känd. Områdets storlek gör dock att de flesta större däggdjur som rör sig i norra Dalarna då och då kan förväntas i området.

Skogarnas fågelfauna är den för trakten typiska med lövsångare, rödstjärt, trädpiplärka och mesar som de vanligaste inslagen. Skogshöns finns i goda numerär och inkluderar även dalripa. Tretåig hackspett och lavskrika trivs i de lavrika granskogarna. På myrarna huserar tranor, gluttsnäppor och gulärlor.

Insektsfaunan har undersökts i främst tallmiljöer och då befunnits innefatta ovanligare arter som skarptandad bastborre, gropig brunbagge, nordlig trägnagare och tallfjällknäppare.

Limniska naturmiljöer

Tjärnarna och vattendragen tycks vara helt opåverkade av vattenståndsregleringar. Några flottningsbara vattendrag finns inte heller.

Av de aktuella vattnen så håller Bustesbrunnan, Korsbäcken, Valltjärn och Slötjärn vilda bestånd av öring, men det är endast i Korsbäcken som tätheten kan sägas närma sig normala nivåer. Annars är bestånden relativt glesa. I Valltjärn påstås det finnas ett självföryngrande bestånd av röding, men eftersom röding satts ut där i relativt sen tid, får det anses vara osäkert om uppgiften stämmer.

Av Särna-Idre FVOF:s hemsida att döma, så sker utsättning i de större tjärnarna med undantag för Slötjärnen där självföryngrande bestånd finns.

Alla vatten i området har varit föremål för fiskutsättningar, både öring och röding, delvis i stor skala och även på senare tid (Valltjärn, Svarttjärn, Bladtjärn). I Slötjärn har planteringar av båda arterna förekommit på sjuttioalet, men inte senare.

Vattenkvalitén i området har endast undersökts vid ett tillfälle, nämligen oktober 1995. Provet togs i Valltjärnen och visade ett högt pH på 7,48 och en alkalinitet på 0,52. Berggrundens diabas och basalt bidrar säkerligen till dessa för vattenfaunan gynnsamma förhållanden.

År 1994 så inventerades fem slumpade lokaler i Bustesbrunnan av Älvdalens kommun. Man fann då ca 1250 musslor. Det totala antalet döda musslor 1998 uppskattades till 5300 musslor medan man hittade 16 levande musslor

En kommentar till uppgifter i Artportalen lyder: "Mer än 99 % av musslorna beräknas ha dött pga bottenfrysning vintern -95/-96, men har nu återkommit. Endast en levande och otaliga döda musslor påträffades vid inventering 1997. Vid återinventering 2010 påträffades många musslor, varav ingen var större än 57 mm . Minsta mussla=39 mm."

FVOF påtalar att Bustesbrunnan bytte ut bottnarna helt vid översvämningen 1997 men verkar återhämta sig sakta.

Förekomsten av flodpärlmussla i Bustesbrunnan är mycket speciell. I rapporten "Status, trender och skydd för flodpärlmusslan i Sverige" (2008) omnämns den med följande rader: "I Sverige har ingen population påträffats ovanför 600 m. ö. h. Den högst belägna populationen ligger på 575 meters nivå, Bustebrunnan i Dalarna, i södra delen av den svenska fjällkedjan. Högst belägna förekomsten i Västerbotten (Stabburbäcken) ligger på 525 meters höjd och Norrbottens högst belägna bestånd (Östra Lairobäcken) ligger på 500

meters höjd. Endast fem lokaler i Sverige har rapporterats från högre höjd över hav än 500 meter.” [Anm. Lokalen i Bustesbrunnan ligger snarare på ca 740 möh!]

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten har vattenområdet runt Valltjärnen god ekologisk status medan området runt Slötjärnen bedöms ha måttlig status, sannolikt klassat utifrån surare berggrund.

Värdefulla arter

Reservatet med dess gamla skog har mycket goda förutsättningar för att härbärgera rödlistade arter. Trots att endast ett fåtal besök har gjorts i området omfattande kanske ett tiotal persondygn, har inte mindre än 279 noteringar om rödlistade arter. Dessa fördelar sig på 41 olika arter. Särskilt noterbart är de sex förekomsterna för fyra starkt hotade arter: flodpärlmussla, mosippa, grynlav och broktagel.

Svampar

<i>Cystostereum murrayi</i>	doftskinn	NT	3
<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	granticka	NT	4
<i>Porodaedalea pini</i>	tallticka	NT	6
<i>Trichaptum laricinum</i>	violmussling	NT	1
<i>Pseudographis pinicola</i>	gammelgransskål	NT	1
<i>Sidera lenis s. str.</i>	gräddporing	VU	4
<i>Anthoporia albobrunnea</i>	fläckporing	VU	3

Lavar

<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav	NT	14	
<i>Bryoria bicolor</i>	broktagel	EN	2	
<i>Pannaria conoplea</i>	grynlav	EN	2	
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Violettgå tagellav	NT	17	
<i>Cladonia parasitica</i>	dvärgbägarlav	NT	10	
<i>Letharia vulpina</i>	varglav	NT	116	§
<i>Hypogymnia bitteri</i>	knottrig blåslav	NT	54	
<i>Lobaria scrobiculata</i>	skrovellav	NT	14	
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	4	
<i>Chaenothecopsis fennica</i>	blågrå svartspik	NT	4	
<i>Calicium denigratum</i>	blanksvart spiklav	NT	3	
<i>Ochrolechia alboflavescens</i>	halmgul örnlav	NT	4	
<i>Chaenotheca subroscida</i>	vitgrynig nållav	NT	1	
<i>Ramboldia elabens</i>	vedflamlav	NT	2	
<i>Evernia mesomorpha</i>	grenlav	VU	1	
<i>Hypogymnia austerodes</i>	Mörk blåslav	VU	1	

Mossor

<i>Crossocalyx hellerianus</i>	vedtrappmossa	NT	1
--------------------------------	---------------	----	---

Växter

<i>Pulsatilla vernalis</i>	mosippa		1	N2000	ÅGP	
<i>Goodyera repens</i>	knärot	VU	1			§
<i>Botrychium lunaria</i>	månlåsbräken	NT	2			

Insekter

<i>Ips acuminatus</i>	skarptandad barkborre	NT	7		ÅGP	
<i>Callidium aeneum</i>	grönhjon	NT	1			
<i>Zilora ferruginea</i>	gropig brunbagge	NT	1			
<i>Danosoma conspersum</i>	tallfjällknäppare	VU	1			
<i>Hadrobregmus confusus</i>	nordlig trägnagare	VU	1			

Fiskar och mollusker

<i>Margaritifera margaritifera</i>	flodpärlmussla	EN		N2000	ÅGP	§
------------------------------------	----------------	----	--	-------	-----	---

Fåglar

<i>Aquila chrysaetos</i>	kungsörn	NT			ÅGP	§
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	NT				
<i>Corvus corone</i>	kråka					
<i>Actitis hypoleucos</i>	drillsnäppa					
<i>Poecile montanus</i>	talltita					
<i>Turdus pilaris</i>	björktrast					

Tabellens kolumn 2 redovisar antal noterade förekomster för växtarterna

Teckenförklaring

N2000 = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
ÅGP = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
§ = Arten är fridlyst

Hotkategori enligt svenska rödlistan**2020:**

EN = Starkt hotad
VU = Sårbar
NT = Nära hotad

Kulturhistoria

*"Beskrivning öfver Utbrytningen av Särna Sockens Besparingsskog uti Kopparbergs län".
Upprättad år 1887. Inom "Slökärnsåsen" betecknas skogen som "oduglig".*

I och i anslutning till naturreservatet ligger två fäboddar (som dock inte omfattas av själva reservatsbeslutet och dess föreskrifter). Fäbodarna ingår även som nav i ett system av stigar som förbinder traktens bebyggelse. Från fäbodarna har betesdjur under åtminstone ett sekel bearbetat områdets vegetation med sitt bete och tramp. Myrarna och bäckstränderna har säkerligen erbjudit gott slätterfoder. Sannolikt har även lav och lövfoder samlats, liksom brännved och gagnvirke hämtats. Spår efter denna verksamhet kan ännu skönjas här och var, men naturen håller sakta på att återgå till ett mer opåverkat stadium.

En intressant byggnadsrest finns vid Byggningsåskölens sydöstra kant, se bilder nedan. Det vore intressant att klargöra dess funktion.

En arkeologisk utredning vore värdefull för att dokumentera äldre kulturspår samt då även eventuella spår efter samiskt inflytande och kulturarv.

Rest av möjligen en slogbod, men dörren tyder på övernattning av mer avancerat slag.

Vemodiga rester av byggnadsbeståndet vid fäboden Slötjärnsbustan. Vid boningshusets vägg växer äkta stormhatt, en vanlig prydnad vid fäbodar i Norra Dalarna.

Sockengränsen Idre-Särna, tillika gräns mellan Slötjärnsbustans naturreservat och Björnåsens naturreservat i norr.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Jakten organiseras av Särna-Idre Besparingsskog. Fisket sker inom Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening. Fiske från båt är inte tillåtet enligt FVOF. Övrigt friluftsliv i området torde vara mycket sparsamt, men kan förväntas öka i och med att skyddet införs och den uppmärksamhet som detta innebär.

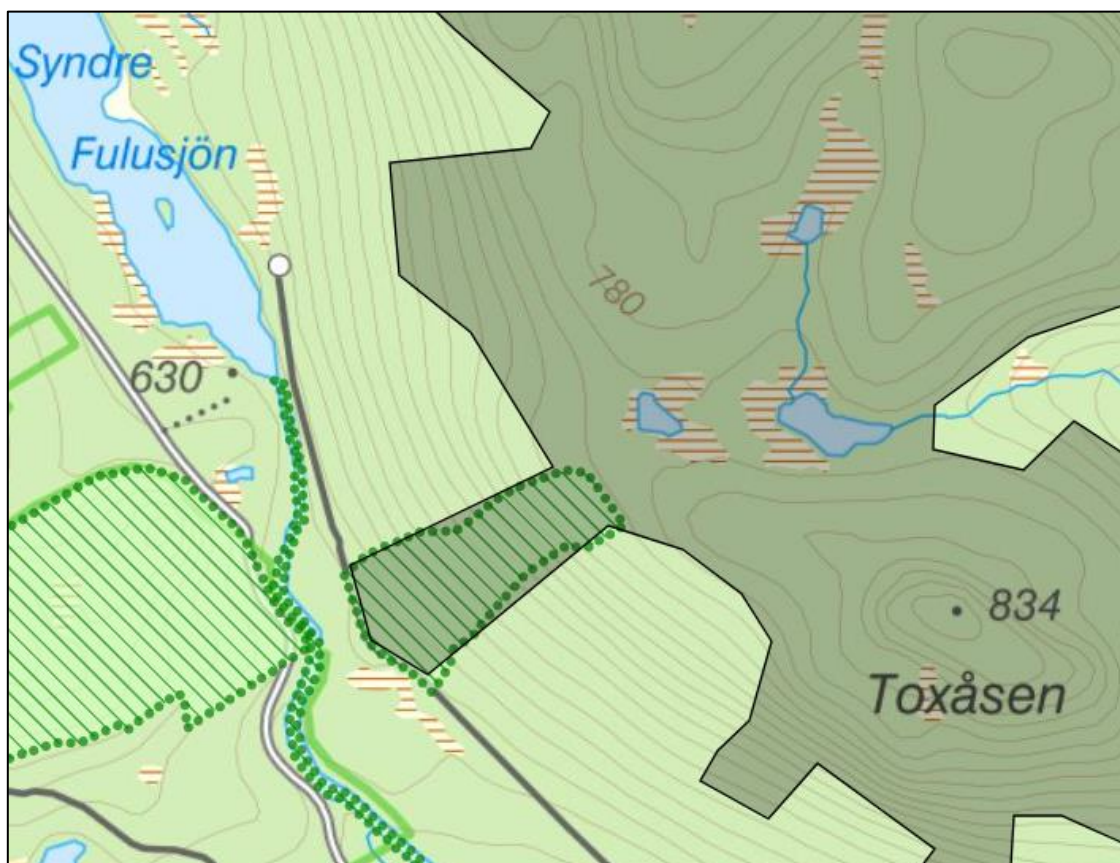
Infrastruktur

De vägar som leder till området utgörs alla av skogsbilvägar förvaltade av Besparings-skogen. Inom reservatet saknas vägar och kraftledningar.

Natura 2000

Allmänt

Toxåsen är ett litet delområde i naturreservatets västligaste del som ingår i det europeiska nätverket av skyddad natur som kallas Natura 2000. Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. En särskild bevarandeplan finns för Toxåsen. Vad gäller Natura 2000 hänvisas därför i föreliggande skötselplan till Toxåsens bevarandeplan och förordnandet behandlas inte närmare.

Natura 2000-området Toxåsen med grönt raster. I väster Blocktjärnåsen och Fuluälven

Tillståndsplikt och samråd

Föreskrifterna för naturreservatsbeslutet gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000. Tillstånd krävs för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön inom området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena bör man samråda med Länsstyrelsen innan åtgärder i eller intill ett Natura 2000-område påbörjas. Vid skogsbruksåtgärder är Skogsstyrelsen tillsynsmyndighet.

Källförteckning

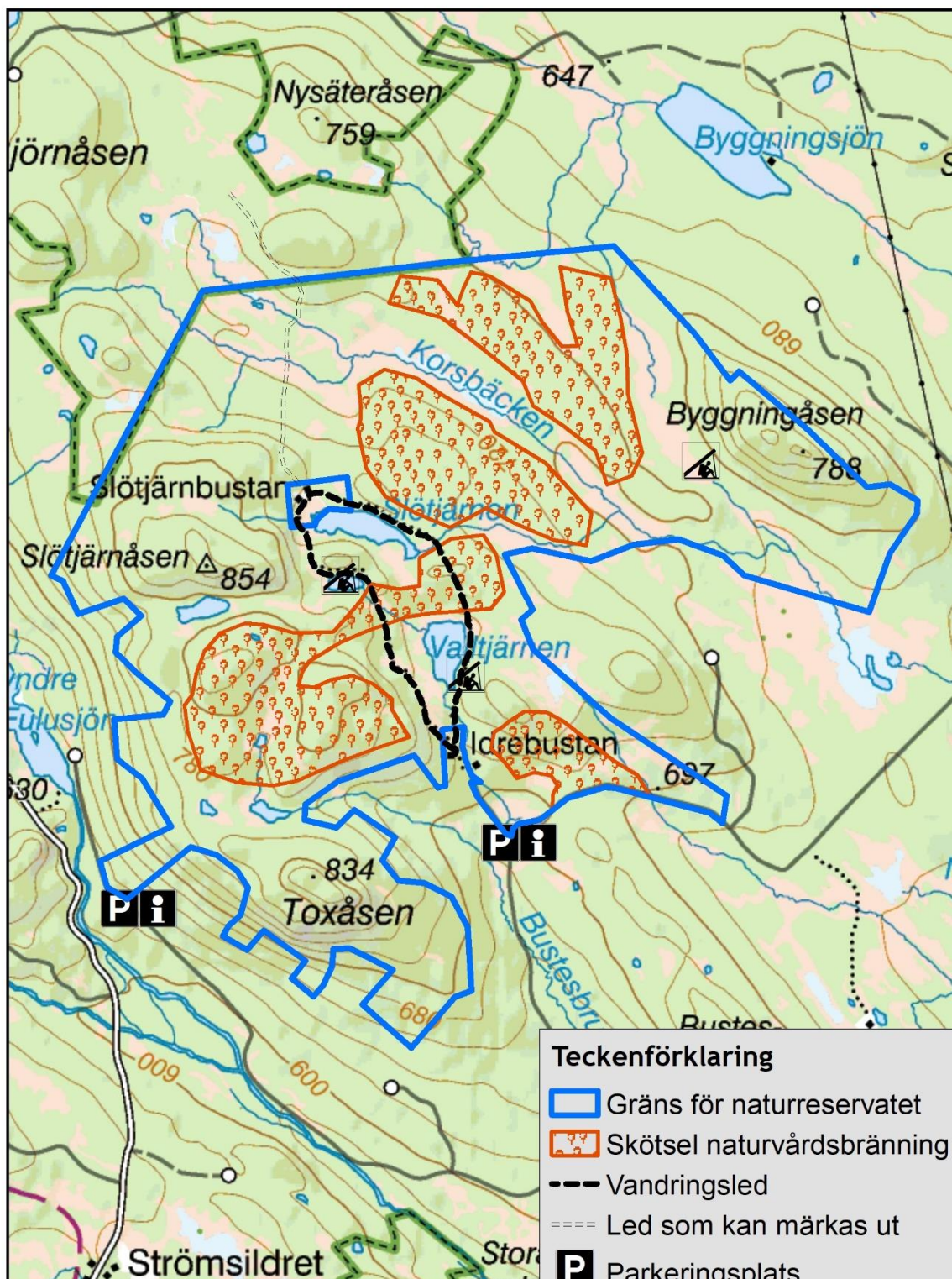
- Betänkande med förslag till åtgärder för befordrande av produktionen å enskilda skogar i vissa delar av Norrland. SOU 1940:3.
- Länsstyrelsen i Västernorrland. 2008: Status, trender och skydd för flodpärlmusslan i Sverige. Rapport 2008:12.
- PM: Flodpärlmussla i Älvdalens kommun. Resultat av inventering 1998.
- Sveriges Geologiska Undersökning. 2012: Beskrivning till berggrundskartan Västra delen av Dalarnas län. K382.
- Skogsstyrelsen 2007: Uppdrag att utreda konsekvenserna av en avveckling av gränsen för svårföryngrad skog. Rapport 2007/5093.

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

BILAGA 2: SKÖTSELKARTA
511-9050-2017

Skötselkarta naturreservatet Slötjärnsbustan

Teckenförklaring

- Gräns för naturreservatet
- Skötsel naturvårdsbränning
- Vandringsled
- Led som kan märkas ut
- P** Parkeringsplats
- i** Information
- G** Gapskjul

0 1 500 3 000
Meter

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

I området ligger Toxåsen som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 där ett antal naturtyper och arter pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att utpekade naturtyper och arter inom detta område ska bibehålla gynnsam bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att

- av brand sällan påverkad skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- av brand tydligt påverkad skogsmark brinner i lämpliga intervall
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.
- flodpärlmusslans livsmiljö i Bustesbrunnan värnas särskilt

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i 6 skötselområden:

1. Äldre skog med fri utveckling
2. Brandpräglad barrskog
3. Våtmarker
4. Sjöar och vattendrag
5. Friluftsliv och anläggningar
6. Särskilt skyddsvärda arter

Skötselområde 1: Äldre skog med fri utveckling

Beskrivning

Naturreservatets skogar är till stor del brandpåverkade, men av praktiska och naturvårdsmässiga skäl bör skötsel genom naturvårdsbränning begränsas till de områden som framgår av skötselområde 2. Avgränsningen av lämpliga objekt för naturvårdsbränning bör inte ses som definitiv eftersom detta stora område naturligtvis innefattar en stor variation av skogstyper. Visar det sig vid närmare undersökningar att lämpliga bränningsobjekt finns inom skötselområde 1 bör även dess kunna komma i fråga för åtgärder. Utgångspunkten för att avgränsa de delar av skogarna som lämpar sig för fri utveckling har varit följande naturtyper:

- Höjdlägen med stor andel gran och björk
- Fuktiga, grandominerade områden, ofta i sluttningar åt norr eller öster
- Sumpskogar vid våtmarker eller längs vattendrag

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog dominerad av gamla granar, men med björk och tall inblandat. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning, snöbrott, isbrännor och insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Arealen skog för fri utveckling ska vara 715 ha, men med förbehåll att åtgärder under skötselområde 2 kan komma att påverka arealen.

Skötselåtgärder

Inga, området lämnas till fri utveckling (se dock under "Beskrivning" ovan). Om det underlättar för att få bättre brandbegränsningslinjer vid åtgärder i skötselområde 2 bör delar av skötselområde 1 kunna ingå.

Skötselområde 2: Brandpräglad barrskog

Beskrivning

Slötjärnsbustans skogar utgörs i det närmaste fullständigt av brandpräglade skogar. Graden av brandpåverkan varierar förstås, vilket har haft till följd att gran har vandrat in och kan utgöra en betydande andel av trädandelen. Likväl finns vidsträckta arealer med mer eller mindre ren tallskog där ljung, bärris eller lav dominerar i fält- och bottenskiikt.

Områdets skogar är till helt övervägande del torra eller skarpa enligt fjällvegetationskartans något generaliserade bild. Mindre, avvikande bestånd blir genom generaliseringen inte karterade, och underskattas därmed. Men bilden är ändå mycket tydlig av ett område helt präglat av torra, brandbenägna skogar.

Brandfältet som uppstod efter blyxtantändning, troligen 2005 eller 2006. Branden släcktes rätt snabbt av Besparingsskogen och blev därför inte särskilt omfattande.

Bevarandemål

Skötselområdets struktur och sammansättning är tydligt påverkat av brand och branden har en roll i områdets utveckling. Områdets gammeltallar gynnas vid brand och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. I perioder efter brand/bränning är området öppet och präglad av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier är området mer slutet. Arealen brandpräglad skog ska vara 520 hektar.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Naturvårdsbränning med en bränningsinriktning som strävar efter att åstadkomma en förnygring av tallbeståndet, skapa brandljud i klenare tallar samt i stort sett låta de gamla tallarna överleva branden.

Förutsättningar

En stor del av bränningsobjekten utgörs av väldigt gles skog på mager mark, mestadels gamla tallar med lite gran här och var, tallarna håller rätt hög medelålder. Som bränsle kommer ofta ljung vara den primära faktorn. Det förekommer förstås även både mossor och lav, men ljungens dominans är verkligen anmärkningsvärd. Utmaningen med att bränna ljung är att branden kan bli rätt intensiv, vilket skulle riskera tallarna om inte metoden särskilt anpassas efter dessa förhållanden. Troligen måste man elda under andra

förutsättningar än vid gängse naturvårdsbränningar, dvs välja dagar med lägre brandrisk och kanske vid högre luftfuktighet för att hålla nere intensiteten.

Inför naturvårdsbränning måste en bränningsplan upprättas som tar hänsyn till lämpliga brandgränser med avseende på naturliga brandhinder, tillgänglighet, vattentillgång och andra praktiska förhållanden.

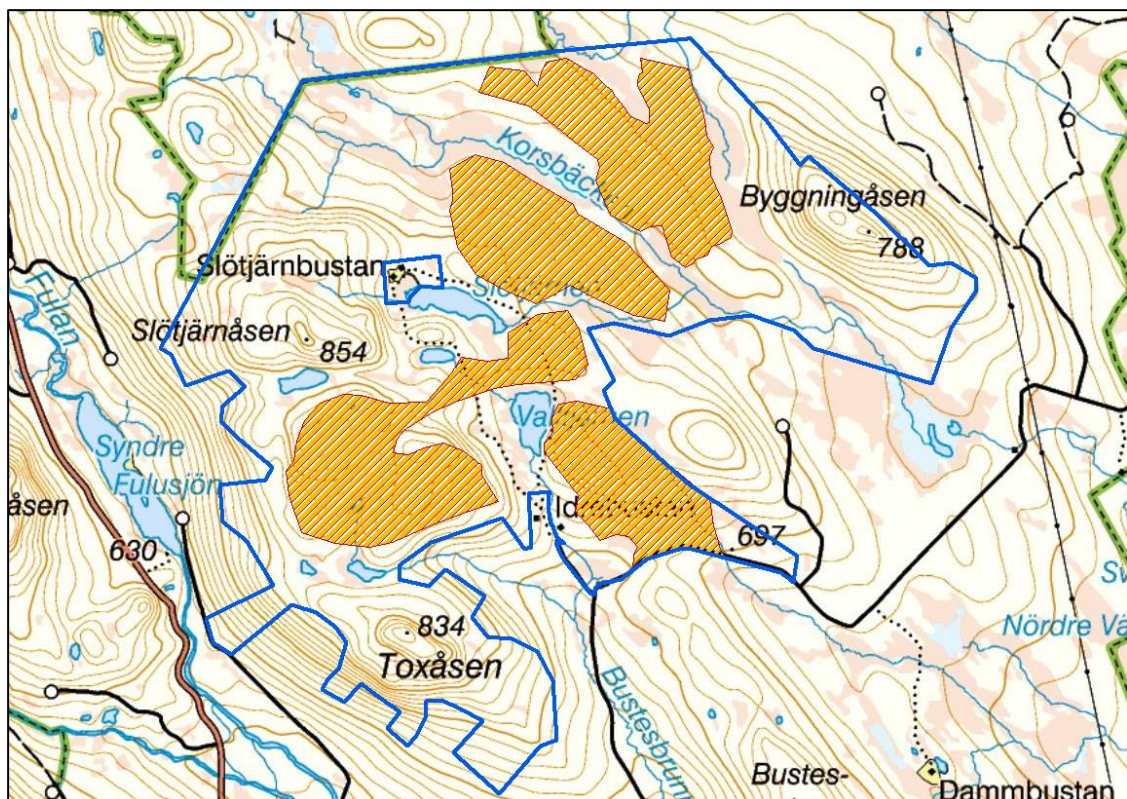
Löpande skötsel

Återkommande bränning med intervall som är naturliga för trakten, dvs i storleksordningen vart 75:e år.

Kulturlämningar i området

Några kulturlämningar som är känsliga för åtgärder vid naturvårdsbränning är inte kända från området. Det finns dock viss sannolikhet att sådana kan finnas, varför områden som blir aktuella för naturvårdsbränning bör undersökas innan bränningsförberedelser påbörjas. Om området där naturvårdsbränning kan komma att utföras berör kulturlämningar som har antikvarisk status som övrig kulturhistorisk lämning är det viktigt att bränning utförs så försiktigt att stenar inte spräcks, att arkeologiska föremål inte tar skada genom fallande träd eller att humuslager inte helt bränns bort, med åtföljande risk för skador på lämningen.

Naturvårdsbränning och liknande åtgärder (till exempel att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt skada) som ska utföras på eller vid fornlämningar/ fornlämningsområden och som kan riskera att skada dessa kan kräva tillstånd.

Områden lämpade för naturvårdsbränning.

Specialområde frötallshygge

Området förefaller vara välavgränsat för bränning i framtiden. För att förbereda för detta bör någon slags brandeafterliknande åtgärd utföras innan första bränningen här. Det kan ske genom att kata brandljud i ungfallen, kanske glesa ur den eller göra den heterogen om den är övertät och helt homogen. Uppföljning av de brandeafterliknande åtgärderna får utvisa när det kan vara dags för att utföra bränning.

Frötallsshygget öster om Idrebustan.

Skötselområde 3: Våtmarker

Beskrivning

I området finns våtmarker av skiftande karaktär, merparten artfattiga och magra, andra frodiga och ibland kalkrika, så kallade rikkärr.

Bevarandemål

Reservatets våtmarker bevaras i nuvarande omfattning och utformning. Möjligen kan viss igenväxning med träd ske i tidigare slåttermyrar, men det är en naturlig utveckling som inte bör motverkas aktivt. Ljungdominerade myrtyper har säkerligen brunnit regelbundet och är i avsaknad av brand stadda i långsam igenväxning.

Andelen rikkärr bevaras, liksom de typiska arter som förekommer i dessa. Arealen våtmark ska vara 255 hektar.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Inga åtgärder beträffande våtmarkerna. Om markägaren finner det möjligt vore en restaurering av den gamla sloboden av stort kulturhistoriskt värde.

Risbevuxna våtmarker kan med fördel brännas i det fall det underlättar genomförandet av angränsande naturvårdsbränningar inom skötselområde 2.

Löpande skötsel

Ingen skötsel. Skulle önskemål om återupptagen myrslätter av historiska eller naturvårdsmässiga skäl framställas bör detta betraktas som mycket positivt.

Källområde med "ryss-skallar", dvs tuvor av stylistarr. Bilden tagen 1 juni, då myrarnas växlighet ännu inte hunnit komma igång, men de olika källmossorna lyser gröna.

Översilad sluttning med en originell mix av vanliga skogsväxter på tuvorna och rikkärtsarter i de fuktiga drågen däremellan.

Skötselområde 4: Sjöar och vattendrag

Beskrivning

Fyra tjärnar finns i området varav Slöttjärnen och Valltjärnen är de största med runt 10 hektars yta, medan Svarttjärnen och Bladtjärnen endast är några enstaka hektar stora. Beroende på berggrundsförhållandena har Valltjärnen ett högre pH och ett klarare vatten, medan övriga tjärnar är typiska humusrika så kallade brunvattensjöar. Samma förhållanden avspeglas i den klara Bustesbrunnan som avrinner från Valltjärnen respektive Korsbäcken med dess myromgärdade lopp och starkt humösa vatten.

Fiskfaunan utgörs av öring och röding, både självföryngrad och utplanterad. Förekomsten av flodpärlmussla är anmärkningsvärd och synnerligen skyddsvärd

Bevarandemål

Områdets sjöar och vattendrag ska ha en naturlig vattenföring och flödesdynamik utan mänskligt skapade vandringshinder. Livskraftiga populationer av naturligt förekommande fiskarter ska finnas, (bland annat öring). Flodpärlmusslan ska fortleva i en livskraftig population.

Inom ramen för skyddet ska ett ekologiskt uthålligt fritidsfiske kunna bedrivas och utvecklas. Målbilden för arealen sjöar och vattendrag ska vara 33 ha.

Skötselåtgärder

Ingen skötsel annat än sådan som krävs för upprätthållandet av livskraftiga stammar. Den utplantering som sker kan fortgå – inom ramen för Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter – så att områdets attraktivitet som fritids-fiskevatten bibehålls. Slötjärnen kan med fördel lämnas att utvecklas utan inplantering eftersom sådan inte har förekommit här på lång tid. Förvaltningen av fisket sker genom Fiskevårdsområdets försorg.

Slötjärnen sedd österut från Slötjärnsåsen.

Skötselområde 5: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Friluftsliv bedrivs främst i form av jakt och fiske. I övrigt är området sannolikt okänt för de flesta trots den attraktion som det skulle kunna utöva för dem som lockas av vildmarksupplevelser i väglös natur.

Några anläggningar eller byggnader finns inte inom naturreservatet fränsett två av Fiskevårdsområdesföreningen ganska nyuppförda gapskjul vid Valltjärnen och Svarttjärnen – den senare enligt uppgift utsatt för vandalisering (samt den förfallna sloboden som omnämns under skötselområde 3). Flera fina stigar finns i reservatet, men delvis är de svåra att följa.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informations-tavlor i anslutning till området och via länsstyrelsens hemsida. Välskötta leder. Parkeringsmöjligheter finns invid reservatet

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Gränsuppmärkning och iordningställande av parkeringsytor med informationstavlor. Stigarna till Slötjärnsbustan märks upp enligt naturreservatsstandard och åtgärdas vid blöta passager. Stigen norrut från Slötjärnsbustan är i mycket sämre skick, men kan vara av stort värde att återfinna och märka ut. Den fortsätter genom Björnåsens naturreservat och skulle kunna märkas ut ända fram mot skogsbilvägen vid Nysäterna.

Löpande skötsel

Underhåll av gränsmarkeringar, parkering och information samt av lederna till Slötjärnsbustan. Underhåll och skötsel av gapskjulen efter utredning av ansvarsförhållandena.

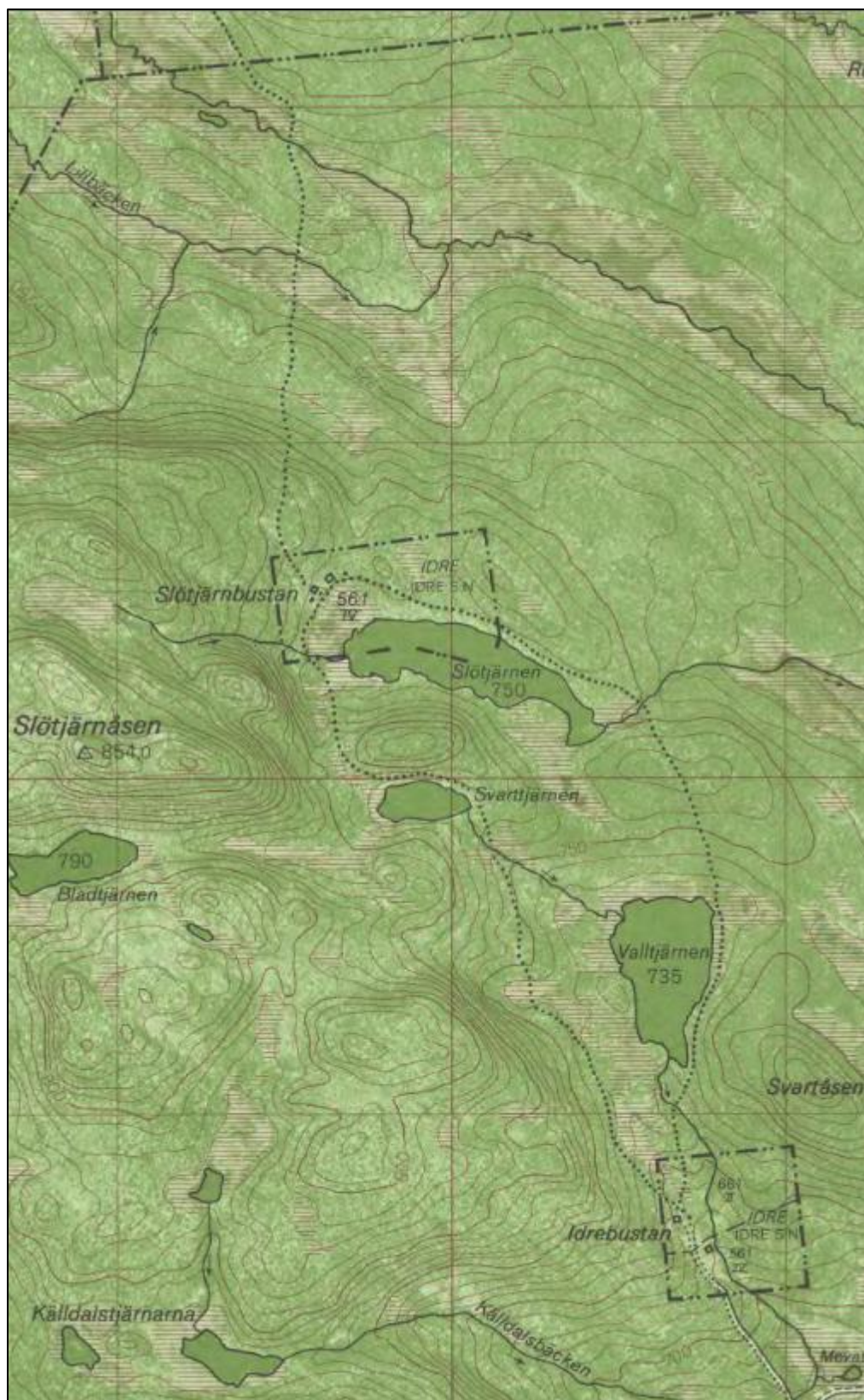
Slötjärnsbustan

Den gamla fäbodrutan runt Slötjärnsbustan har använts som avgränsning för det undantag från naturreservatet som gör att fäboden ligger som en ö omgiven av reservatet. Några föreskrifter gäller förstås därmed inte inom rutan.

Trots att Slötjärnsbustan inte ingår i reservatet så ligger den ju mitt i och utgör en väldigt väsentlig del av områdets värden. Slötjärnsbustan har en självklar roll i naturreservatet som ett besöksobjekt och som ett möjligt nav i ett ledsystem. Tyvärr har fäbodens byggnadsbestånd troligen passerat restaureringsmöjlighetens skede. Eventuellt återuppförande av byggnader bör förstås utföras med stor hänsyn till platsens kulturmiljö- och naturvärde.

Slötjärnsbustan.

Ekonomiska kartbilden från 1976 med stigarna utmärkta.

Slogboden vid Valltjärnen.

Skötselområde 6: Särskilt skyddsvärda arter

I naturreservatet förekommer tre arter som betraktas som starkt hotade i den nationella rödlistan. Dessa arter bör särskilt värnas och behandlas separat nedan.

Pannaria conoplea, grynlav

Grynlav är en suboceanisk art som främst förekommer i den sydvästra delen av landet. Grynlaven är en sällsynt och krävande bladlav som bildar ca 4 cm stora blågrå till brunaktiga rosetter. Arten finns endast på ett par hundra lokaler i landet och på 13 i Dalarna. En påtaglig minskning främst i sydvästra delen av utbredningsområdet motiverar hotklassningen. Arten är knuten till fuktigt lokalklimat och växer i huvudsak på mossor på kalkrika klippväggar.

Förekomst i området:

Toxåsens sydvästbrant, mossig klippvägg, 1995 (RLu best. JHn [UPS]) – Toxåsen sydsidan, 15 bålar 2003 (JHn). -Uppgifter ur Artportalen respektive Hotade och sällsynta lavar och mossor i Dalarna.

Bevarandemål

Grynlaven ska finnas i en livskraftig population i naturreservatet.

Skötselåtgärder

Laven kräver endast ostördhet. Det bör undersökas om dess växtplatser kan hotas av besökare eller klättrare. Om så visar sig vara fallet bör åtgärder vidtas så att tramp eller slitage undviks. Artens krav på stabil, fuktig miljö antyder att risken för påverkan är liten.

Bryoria bicolor, broktagel

Broktagel är en brunaktig, buskformig lav som växer på klippor eller sällsynt på trädgrenar. Laven förekommer i trakter med så kallat suboceaniskt klimat och har merparten av förekomsterna i Västra Dalarna och Värmland.

Förekomst i området:

Slötjärnåsen nordostbranten 250 m söder Slötjärnbustan silikatklippvägg i gles barrblandskog, sparsamt 2003 (JHn)

Toxåsen nordostsluttningen, sandstensklippvägg, sparsamt 2003 (JHn) – ur Artportalen.

Bevarandemål

Broktagel ska finnas i en livskraftig population i naturreservatet.

Skötselåtgärder

Broktaglet har goda växtbetingelser i området och hotas inte av några mänskliga aktiviteter. Naturliga skeenden kan dock slumpvis orsaka skada på bestånden, t.ex. kraftig isbeläggning, snöras, vindfällan och liknande.

Margaritifera margaritifera, flodpärlmussla

Flodpärlmusslan är vida spridd i vårt land, men dess fortbestånd är hotat. Utvecklingen under 1900-talet har varit dyster och arten är i början av 2000-talet försvunnen från drygt en tredjedel av de vattendrag där den fanns i början av 1900-talet. Många bestånd är små och utsatta och fortfarande försvinner arten från nya enskilda lokaler varje år. Trots massiva inventeringsinsatser sedan början av 1980-talet har föryngring endast kunnat konstateras i en tredjedel av de vattendrag där arten förekommer.

I Bustesbrunnan har beståndet varierat kraftigt och det är okänt hur stort eller livskraftigt beståndet är idag.

Bevarandemål

Arten ska ha möjlighet att leva kvar i området. Lämpliga habitat och substrat ska finnas i området.

Skötselåtgärder

Flodpärlmusslans fortlevnad kräver att Bustesbrunnan bevaras orörd och att all påverkan av passager som riskerar att grumla vattnet undviks eller minimeras. Några särskilda åtgärder bör inte vara nödvändiga.

Jakt och fiske

Fisket inskränks inte av naturreservatets föreskrifter. Vilka arter som får jagas regleras inte i föreskrifterna, endast detaljer i hur jakten får utövas (t.ex. passens utformning).

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av huruvida syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med enheten för naturskydd vid Länsstyrelsen. Förvaltaren ansvarar även för att följa upp övriga genomförda skötselåtgärder.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns, uppsättning av informationsskyltar	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Folder och webbplats		Engångsåtgärd, uppdatering vid behov
2	Anläggande av parkeringsytor	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Utmärkning och upprustning av leder till och från Slötjärnsbustan	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Utredning av ansvarsförhållandena rörande skötseln av gapskjulen		Engångsåtgärd
3	Naturvårdsbränning	Skötselområde 2	Återkommande